Katolska kyrkans religionssystem, dess villoläror och deras ivrare - III

S

Vi publicerar här ett tredje avsnitt ur boken *Katolska profiler* skriven av Nathan Odenvik. I detta avsnitt behandlas den katolska dogmen om påvens ofelbarhet, turerna kring dess tillkomst, hur jesuiterna var påven Pius IX behjälpliga, hur dogmen till slut fastställdes, och hur motståndarna nedkämpades och t.o.m. bannlystes!

Texten är inskannad direkt från boken och sparsamt korrigerad. Kommentarer inom hakparenteser [ ] är mina liksom fetstilt text. Jag planerar att publicera ännu ett avsnitt ur boken *Katolska profiler* framöver.

/Lennart

Katolska profiler - Nathan Odenvik

DEN “OFELBARE” PÅVEN

I.

Pius IX har gått till historien såsom den påve, vilken inför all världen förklarade sig “ofelbar”. Det skedde i Peterskyrkan i Rom under det stora kyrkomötet 1869-1870. Detta dramatiska skådespel – låt oss säga gyckelspel – pågick i 10 månader och 14 dagar. Vi skall berätta något härom. Men först vill vi visa en bild av denne påve, *innan* ofelbarhetsdogmen trumfades igenom.

Själva valet innebar en nyhet. Förut hade sjuka och gamla kardinaler brukat bli “Kristi ståthållare”, “Guds vikarie”. “Ni väljer ett lik!” utropade Leo XIII, och Pius VIII skulle snart fylla 70 år. Nu var det annorlunda i ett hänseende: Den utvalde kardinalen Mastai var bara 54, men han led av epilepsi.

Vi lyssnar till ett samtal mellan två av hans konkurrenter:

> “Nå, vem av oss båda skall bli påve?”
>
> “Ja, om djävulen inspirerar kardinalerna, blir det säkert en av oss två; men om den helige Ande inspirerar dem, blir den gode Mastai påve.”

Denne blev vald. Han kallade sig Pius IX.

Den nye påvens regering började löftesrikt. Han var liberal, framstegs- och reformvänlig. Han ville t.o.m. ha järnvägar, som föregångarna starkt motarbetat. Stora förhoppningar ställdes på honom, och folket jublade – med undantag av ett litet fåtal, ett parti, som kallade sig “Jesu sällskap” – jesuiterna. Dessa betraktade Pius IX som den store “avfällingen”.

Länge dröjde det dock ej, förrän “världshistoriens största ränksmidare” hade fått påven i sitt våld. De blev hans förtrogna rådgivare och angav den nya kursen. Det var dessa, som stod bakom den maktpolitik som utvecklades – ja, stegrades i jämnhöjd med medeltidens. På så sätt fick Pius IX:s reformsträvanden ett brått slut.

*

Det kan i detta sammanhang vara på sin plats att kasta en blick tillbaka på Ignatius Loyolas anhängare. Detta “sällskap”, som efterhand fick allt större makt, for så våldsamt fram, att katolikerna själva måste stoppa “Herrens spårhundar”.

Ja, de blev till sist utdrivna ur det ena landet efter det andra. Vid mitten av 1700-talet hade jesuiterna av “sina egna” jagats ut från mer än 30 länder och större områden, däribland Spanien och Portugal. Slutligen måste påven Clemens XIV år 1773 lysa dem i bann – driva ut dem från kristenheten. Men de levde dock kvar och bedrev en hemlig, “underjordisk” verksamhet.

År 1814 togs jesuiterna åter till nåder. Då upphävde Pius VII sin föregångares bannbulla. – “Han skulle göra sig skyldig till en allvarlig synd emot Gud, om han nu mitt under de svåra stormarna kring S:t Petrus' skepp ville tillbakavisa de kraftfulla och beprövade styrmännen, vilka själva erbjöd sig att klyva de brusande vågorna.”

“Jesu sällskap”, som utdrivits som hundar, vände åter som örnar. Det var dessa stormästare i ränksmideriets konst, som fångade Pius IX i sitt garn.

*

Jesuiterna och påven uppsatte ett gemensamt mål: att återställa medeltidens påvedöme.

Ett av de många medel man härvid använde sig av var bannlysningen av bibelsällskapen, som dock ej var något nytt utan en upprepning av och en bekräftelse på företrädarens anatema [bannlysning] över bibelns spridning. Större självständighet – eggad därtill av jesuiterna – visade påven i sin målmedvetna strävan att än ytterligare öka helgon- och Mariadyrkan. Madonnans förgudning fick en blomstring som aldrig tidigare. Därigenom kunde man så mycket lättare fånga och fängsla människosjälarna och hålla dem kvar inom katolicismen.

Frågan om jungfru Marias obefläckade avlelse – en 700 år gammal historia – blev nu högaktuell.

Tomas av Aquino [italiensk dominikanermunk] hade bekämpat Bernhard av Clairvaux 100 år efter det frågan först kom upp. Franciskaner och dominikaner tvistade ideligen därom. Jesuitgeneralen efter Loyola sökte få det sublima förslaget genomfört på senaste kyrkomötet, som med flera avbrott pågick i 18 år i Tyrolens huvudstad Trident – men misslyckades.

Tre sekler därefter gjorde jesuiterna och Pius IX en kraftansträngning. Nu måste problemet lösas. Påven var särskilt angelägen. Han menade att jungfru Maria helat honom från epilepsi. Nu ville han visa sin tacksamhet genom att förklara hennes avlelse vara obefläckad. Och jesuiten Passaglio, påvens biktfader, sökte

övertyga en tvivlande mänsklighet genom att skriva en lärd avhandling i frågan på tre stora band!

Vad innebar då den obefläckade, avlelsen? Jo, man lärde, att Maria vid sin tillblivelse “genom en särskild Guds nåd bevarades från arvsyndens fördärv”. På grund av denna sin syndfrihet hade hon del i försoningsverket, kunde bli “den stora förebedjerskan hos Kristus”, medlarinna mellan Gud och människan och “till viss grad det jordiska prästämbetets sidostycke i himmelen”.

Påven tillsatte en kommission, som naturligtvis konstaterade, att Maria varit syndfri. För formalitetens skull (jesuiterna och Pius hade redan avgjort saken) sändes en rundskrivelse till alla biskopar med förfrågan om deras inställning. 546 uttalade sig för, 56 emot dogmen; en del varnade mycket kraftigt.

Den 8 december 1854 var inne – dagen för Marias obefläckade avlelses fest, som firats i många hundra år. Påven bars i högtidlig procession till Peterskyrkan. Kommen dit greps han dock i sista ögonblicket av fruktan. Han ängslades för följderna av det steg han tänkte ta. Men den vacklande påven fattade åter mod genom sin biktfaders, jesuiten Passaglios, ivriga invändningar. Efter återvunnen säkerhet trädde han in i helgedomen, satte sig på tronen, omgiven av ett 50-tal kardinaler och 200 biskopar. Kardinalkollegiets föreståndare trädde fram och äskade i den “längtansfulla kristenhetens namn”, att påven i kraft av sin ofelbara auktoritet ville förklara, att jungfru Maria varit avlad utan synd och därigenom “fylla himmel och jord med jubel”. Pius reste sig, talade och sade:

> “…så förkunna och bestämma vi… till… förhärligande och pris av Guds jungfruliga moder, till styrkande av den katolska tron… i de saliga apostlars Petri och Pauli och i vårt eget namn denna lära: Den saligaste jungfru Maria har i sin avlelses första ögonblick… blivit bevarad för all arvsynd, (vilken lära) är uppenbarad av Gud och skall därför fast och beständigt tros av alla troende. Den som nu, det Gud förbjude, vågar att tänka annorlunda i sitt hjärta, än av oss är bestämt, han är fördömd genom sin egen dom… och avfallen från kyrkans enhet. Vågar han därtill muntligt eller skriftligen eller på något annat sätt yttra det, som han menar i sitt hjärta, så underkastar han sig därmed själv de därför bestämda straffen.”

Knappt hade sista ordet uttalats, förrän kanonerna på San Angelos borg saluterade, Roms 300 kyrkklockor började ringa, och de närvarande föll ned för påvens fötter. Strax därpå tillkännagavs den stora händelsen för hela världen genom en bulla. Och i Peterskyrkans kor inristades “till evig åminnelse”, att påven genom proklamerandet av jungfru Marias obefläckade avlelse tillmötesgått en allmän och länge närd önskan från hela kristenheten. En pelare i grön marmor restes med den strålande, förgyllda “Gudsmodern”, utsträckande handen till välsignelse. Den bigotta, skandalhungriga spanska drottningen *Isabella I* visade sin hänförelse genom att sända Pius IX en tiara (3-dubbel påvekrona) med 18.000 briljanter och 500 andra ädelstenar. Alla katolska tidningsorgan överflödade av tacksägelser.

“Segern” var fullständig, och det trefaldiga ändamålet vunnet: “Himladrottningens” dyrkan fick en ej förut skådad omfattning; påven hade med jesuiternas bistånd visat sin maktfullkomlighet, i det att han utan stöd av *allmänt kyrkomöte* fastställt en lära till obrottslig efterlevnad; samtidigt erhöll jesuiterna en officiell bekräftelse på sin ledarställning. Härefter låg vägen banad för ytterligare “framåtskridande”.

Det var bara en tidsfråga, när nästa utvecklingsfas skulle komma som en given konsekvens: fastställandet av *påvens ofelbarhet* – även det ett 700-årigt spörsmål.

*

Madonna-avguderiet antog, sade vi, ofantliga proportioner. Ett av de tallösa vittnesbörden härom utgör *grottan i Lourdes* (Frankrike). Där “uppenbarade” sig – 4 år efter skådespelet i Peterskyrkan – jungfru Maria för en 14-årig bondflicka. På dennas fråga, vem hon var, kom svaret: “Jag är den obefläckade avlelsen.” “Drottningen av den heliga rosenkransen” var försedd med ett radband!

Påven lät tillsätta en undersökningskommission, som självfallet konstaterade, att det var Jesu moder som “uppenbarat” sig. Denna hade alltså själv bekräftat den påvliga dogmen! Med hela sin auktoritet gav Pius full sanktion åt

jungfruuppenbarelsen. Den lilla obetydliga staden Lourdes blev därigenom katolikernas Mecka; dit miljoner och åter miljoner rättrogna vallfärdade för att skåda den heliga grottan, där en Mariastaty uppställts. Ofantliga rikedomar tillfördes därigenom den katolska kyrkan.

*

Alfons Liguori hette en jesuitisk mästare, “osedlighetsmoralens, Maria-kultens och påveofelbarhetens främste förfäktare på 1700-talet”. Han skrev en bok med titeln “Jungfru Marias härligheter”, som varmt anbefalldes av Pius IX och utkom i en mängd upplagor.

Vi citerar ur den:

> “Genom Din anordning, heligaste Jungfru, består världen, som också Du tillika med Gud har grundlagt i begynnelsen… Dig är given all makt i himmelen och på jorden… I Ditt namn skola alla knän böjas, de som äro i himmelen, på jorden och under jorden… Jesus säger till Maria: 'Du har beklätt mig med Din mänsklighet, därför bekläder jag Dig med min gudomlighets allmakt'… Alla, som icke äro Dina tjänare, o, Maria, skola förgås, och den som försummar att tjäna Dig, Du välsignade Jungfru, skall dö i sina synder…“

Denne jesuit blev av Pius VI förklarad ”ärevärd” 9 år efter sin död (1787), Pius VII upphöjde honom till “salig” (1816), Gregorius XVI till helgon (1839). Pius IX ställde honom på den postuma upphöjelsens översta trappsteg genom det uppseendeväckande beslutet att utnämna honom till *doctor ecclesiae* [kyrkolärare]. Endast ett fåtal helgon har nått denna utmärkelse.

I boken “Kyrkans historia” (Stockholm 1924), skriven för Sveriges katoliker, betecknas Liguori som “en i sanning apostolisk man”, vilken “Gud uppväckte i sin Kyrka… Gud hade utvalt honom till ett verktyg, genom vilket Han ville verka stora ting i sin Kyrka…“

*

Utom Maria dyrkades en mängd mindre gudomligheter. Här kan vi blott nämna den franska nunnan Marie Alacoque, som hängav sig åt ett “mystiskt kärleksumgänge med Kristus”. Jesus skulle ha uppenbarat sig för henne och visat sitt av törnen omflätade, flammande hjärta och uppmanat till tillbedjan därav. Det där var något för hennes biktfader och de andra jesuiterna! De hade fått ett nytt

verksamt medel, ett gott vapen i den “heliga” striden och sökte ivrigt utforma dyrkandet av “Jesu allra heligaste hjärta”.

Länge ställde sig den officiella katolicismen avvisande, men jesuiterna lyckades slutligen – naturligtvis – undanröja varje betänklighet. Kring det “brinnande hjärtat” bildades en kultförening, som i Frankrike räknade 3-4 miljoner medlemmar på Pius IX:s tid. Två år efter fastställandet av dogmen om den obefläckade avlelsen i Peterskyrkan sanktionerade påven denna förening. Sedermera lät han inviga hela den katolska världen åt det heliga hjärtat. År 1864 förklarade han nunnan Alacoque för “salig”, d.v.s. upphöjde henne till helgon av 2:a klassen. Detta skedde 174 år efter hennes död.

Men det fanns andra rika möjligheter för jesuiterna och påven att befästa sin ställning. Samma år, som nunnan från 1600-talet blev förklarad “salig”, intalade jesuiterna Pius att utfärda en bannbulla mot kätteriet. Bullan utkom den 8 december, på 10-årsdagen av den stora händelsen i Peterskyrkan. Den förbannar eller fördömer 16 falska läror. I ett tillägg finns en förteckning över ytterligare 80 satser, som riktar sig mot “vår tids farligaste villfarelser”.

Här ett urval av sådant som påven *förbannar*:

- samvets- och religionsfriheten
- bibelsällskapen
- alla personer som vågar påstå att påvarna någonsin överskridit sin befogenhet
- de regeringar som söker hindra påven att återfå sin världsliga makt
- alla människor som säger att Kristus ej upphöjt äktenskapet till sakrament
- *Fördömelse* vilar över alla som tror att Gud också kan ha behag till protestanterna
- som menar att kyrkan ej får använda våld
- som anser att påvedömet skall inta en välvillig hållning mot liberalismen

I bannbullan erinrar Pius om att jungfru Maria sitter på den himmelska tronen vid sin enfödde sons högra sida, iförd en gyllene dräkt. Hon prisas såsom “förstörerskan av alla kätterier i världen”.

Följande händelse är på sitt sätt betecknande för Pius IX.

År 1867 upphöjdes spanjoren Peter Arbuez till helgon och fick sitt namn inskrivet i den gyllene boken. Vad hade då denne man uträttat för någonting? Jo, han var den “kanske grymmaste och mest avskydda av alla de omänskliga ledarna av den spanska inkvisitionen”. Till slut oskadliggjordes han av sina egna. Den dåvarande

påven lät döda mer än 200 människor “till försoningsoffer för honom”. En sådan illgärningsman lät alltså Pius få plats i helgonskaran – för hans medverkan till “kätteriets” utrotande i Spanien.

*

Vi har nu i stora drag följt Pius IX på hans vandring mot det uppsatta målet: proklamerandet av påvens ofelbarhet, som skulle markera en avgörande framgång för honom själv, påvedömet och jesuitismen. Den stunden ansågs snart vara inne, då målet skulle nås, och jesuiterna och påven såg med förväntan mot den dag, då de skulle kunna skrida till aktion. Det skulle bli en världshistorisk händelse.

II.

Den romersk-katolska kyrkan har brukat grunda sitt lärosystem på lögner och falsarier. Den första grundpelaren vilar på en stor osanning: att aposteln Petrus bildat församlingen i Rom och varit dess förste föreståndare (biskop) och att hans ämbete i obruten följd överlåtits till efterföljande biskopar och sedermera påvar ända fram till våra dagar.

Hela katolicismens historia kännetecknas f.ö. av liknande vanföreställningar. Under 800-talet ökade påven Nikolaus I sin makt till en dittills ej nådd höjd. Han betjänade sig därvid av det största bedrägeri som väl historien känner: en mängd urgamla rättsurkunder som förmenades vara äkta. De var emellertid falska och hade tillverkats strax innan Nikolaus satt sig på S:t Petri stol. Misstankar rörande äktheten uppkom, men katolikerna lyckades hålla skenet uppe i 700 år. Så länge stod *det* falsariet i påvedömets tjänst.

En liknande historia har vi, då det gäller kejsaren Konstantin den stores förmenta donationsbrev till påven Sylvester I – en urkund, som även den skulle stödja påvarnas maktanspråk. Det hela var en förfalskning som påvedömet sökte utnyttja i ett tusen år (800-1800). Jesuiterna torde dock den dag, som inne är, hålla fast vid gåvobrevets autenticitet.

Allt syftade ytterst till påvens ofelbarhet. Det målet måste nås, vilka medel som än skulle tillgripas.

Tankegången låg tidigt klar. Själva utformningen därav finner vi hos Leo IX i mitten av 1000-talet och än starkare hos efterträdaren Gregorius VII, som förklarade: “Den romerska kyrkan (eller påven) har aldrig misstagit sig och skall enligt Skriftens vittnesbörd aldrig någonsin misstaga sig.” Katolikernas klassiska

dogmatiker Tomas av Aquino (1200-talet) hävdade påvens ofelbarhet i trossaker.

Under hela medeltiden framstod påven som den verkligt ofelbare – och handlade därefter, vilket väckte stark opposition på många håll bland biskoparna. I mer än tre sekler regerade påvarna egenmäktigt utan något kyrkomöte. Vad som fattades var egentligen bara en bekräftelse på att “Guds ståthållare” var fullkomlig.

*

Så tedde sig läget på Pius IX:s tid. Frågan gällde, när och av vilken påve trossatsen skulle proklameras. Det låg väl till för Pius. Han hade gjort en början med Mariadogmen 1854. Den blev en försöksballong, som bådade gott för nästa steg. Han kände sig säker på att motståndet ej skulle bli större, än det kunde övervinnas.

Dock, så mäktig Pius än var, vågade han ej ensam proklamera sin egen ofelbarhet – inte ens med stöd av sina trogna vänner och rådgivare, jesuiterna. Den frågan måste inför ett allmänt kyrkomöte. Det var också jesuiternas mening.

Första gången påven förde saken på tal i kardinalkollegiet var 1864 i samband med kätteribullans utfärdande. Men blott två kardinaler ansåg, att ofelbarheten borde behandlas. Däremot var det nödvändigt, att bekämpandet av de många villfarelserna kom med på programmet. Denna inställning innebar en motgång för påven.

Så kom året 1867, då en lysande samling biskopar mötte upp i Peterskyrkan. Något· ovanligt stundade: Den spanske *inkvisitorn* skulle helgonförklaras [återkommer längre fram]. Det makabra skådespelet väckte ingen opposition – tvärtom. Påvens anseende och tillförsikt växte. Framgång för dogmen syntes säkrad.

Biskoparna mottog budskapet om ett allmänt kyrkomöte med stort bifall – men icke påvens krav på ofelbarhet. Det räckte med att säga, att aposteln “Petrus talade genom Pius' mun”; att påven var “Kristi vikarie”, “Kyrkans huvud”, “alla kristnas Fader”.

Detta innebar en ny motgång för Pius. Det gällde alltså för honom att rusta sig för strid. Från början fick han god hjälp av Belgiens ärkebiskop, som sökte övertyga sina biskopar med följande historia: Pius hade sagt till Maria “Du är obefläckad” och fått till svar: “Du är ofelbar.” Framför allt satte jesuiterna till alla klutar på “S:t Petri skepp” för att få dogmen i hamn. Mot dem uppträdde ärkebiskopen av Paris

“i förnuftets och historiens namn”.

Sommaren 1868 utfärdade påven kallelsebullan till världens biskopar och fastställde kyrkomötets öppningsdag till den 8 december 1869 – dagen för jungfru Marias obefläckade avlelses fest. Däri låg väl också undermeningen: lika stor framgång!

*

Så småningom kom kallelsen fram till de olika biskoparna. Den var hållen i mera allmänna ordalag och nämnde intet om ofelbarheten. Icke dess mindre drabbade andarna samman just i den punkten. Påven fann motståndet vara starkare, än han väntat. Stor blev också förvåningen över mötet som sådant. Det var ju något högst ovanligt. Senaste kyrkomötet hade ju avslutats 1563! Man trodde inte det skulle bli något mer – att påven behövde eller ville sammankalla ett sådant.

Nåväl, omfattande och grundliga förberedelser vidtogs. Sju kommissioner, till allra största delen besatta av jesuiter, gjorde upp arbetsprogram under edligt tysthetslöfte. Främst stod frågan om kätterierna, deras utveckling, fördömelse och bekämpande.

I februari 1869 inträffade en sensationell händelse. Jesuiternas huvudorgan offentliggjorde de frågor, som sannolikt skulle behandlas på mötet: domen över kättarna, jungfru Marias himmelsfärd och påvens ofelbarhet. Tidningsartikeln väckte våldsamt uppseende – också i den katolska världen. Den gav upphov till en diskussion utan like. Så gott som hela Europa drogs in i striden. Några statsmän yrkade på – fast förgäves – att stormakternas regeringar skulle ingripa och förhindra planens genomförande. Även en omfattande litterär fejd uppstod. För eller *emot* påvens ofelbarhet? – det var den allt överskuggande frågan. För Pius och jesuiterna innebar det en överraskning, att en hel del av de mest framstående katolikerna var motståndare till dogmen. Jesuiterna hade dock “noga mönstret sitt folk och var säkra på segern”.

Under stridens hetta firade påven sitt 50-årsjubileum som präst och mottog en tacksamhetsskrivelse med en miljon namn i 17 stora praktband. Det höjde segerstämningen!

Några dagar före mötet höll Pius ett förberedande sammanträde med 500 prelater och “gjorde sig till ett med Kristus” men mottog icke dess mindre fotkyssen.

*

Så inbröt då den 8 december 1869. 744 kyrkofurstar från hela världen samlades i Peterskyrkan, och påven intog sin tron. Ovanför hans huvud stod med gyllene skrift: “Jag har bedit för Dig, att Din tro icke skall svikta.” På den motsatta väggen kunde man läsa en bön till jungfru Maria.

Ärkebiskopen av Trident frambar en hälsning från den plats, där föregående möte hållits (1545-1563), och höll öppningstalet. Pius hade förut låtit tillsäga honom att betona vikten av en sanktion av påvens ofelbarhet, som kyrkan alltid hållit fast vid, men ärkebiskopen nämnde inte ett ord härom.

Efter talet kysste kardinalerna påvens hand, ärkebiskoparna och biskoparna hans högra knä och abbotarna hans fot. Detta skådespel tog största delen av den 6 timmar långa öppningsceremonin i anspråk! Därefter välsignade påven folkskaran och uppsände en bön till “Kyrkans drottning”, att hon måtte taga mötet i sin “moderliga vård”. I samma ögonblick han nämnde ordet Maria, reste han sig upp och sträckte armarna mot höj– den; och hela församlingen stod upp.

Det “första vatikankonciliet” hade inletts – det *andra* lär aldrig komma! – och skulle fortsätta med offentligt möte den 6 januari. Under tiden var olika utskott – där jesuiterna utgjorde huvudparten – sysselsatta med förberedande arbeten, efter vilka följde offentliga diskussioner. På ett halvår hölls ett 80-tal sådana, mer eller mindre stormiga.

“Att läsa detta mötes historia är detsamma som att skida ned i en avgrund. Den utgör historien om det mest förmätna övermod, om ett osynligt, allsmäktigt skräckvälde, om romersk list och romerskt våld och slutligen om en jesuitisk statskupp.”

Vi vill inte här komma med en sådan historia, blott dra fram några betecknande detaljer.

*

Motståndarna till dogmen uteslöts nästan helt från utskotten, som behärskades av jesuiterna. En av oppositionens ledande män, biskop Ketteler från Mairiz, begärde audiens hos påven för att klaga häröver. Han fick tillträde och möttes genast med frågan: “*Älskar du Mig?*” Biskopen försäkrade, att så var fallet. Audiensen medförde intet som helst resultat.

En 78-årig “patriark av Babylon” var ganska frimodig och frispråkig i en diskussion. Den ålderstigne kyrkofursten blev då strax uppkallad till Vatikanen. En förgrymmad påve befallde honom att välja: antingen att genast nedlägga sitt

ämbete eller att underkasta sig Rom. Patriarken valde det senare.

Biskop Strossmayer från Bosnien var kyrkomötets mest framstående talare och debattör – och ofelbarhetens störste motståndare. Han hade ett gott ord att säga om lutheranerna, vilka föregående talare betecknat som en “avskyvärd landsplåga”. Ordföranden utropade: “Här är ej platsen att berömma protestanterna!” Från andra håll skriade man: “Han är en djävul!” “Han är en annan Luther; ut med honom!” – “Fy! Fy! ned med kättaren!” Strossmayer fortsatte – nu med att brännmärka kyrkomötet, som med orätt sökte “binda den katolska världens samvete på villkoret: evigt liv eller evig död”. Här blev ordet honom frântaget.

Den franske biskopen Dupanloup (från Orleans) var Strossmayers jämlike som oppositionsman. Efter att förgäves ha sökt förmå de tyska och franska regeringarna att ingripa skrev han ett personligt brev till påven och bönföll honom att “skona kyrkan och den heliga stolen från olyckor, som kunde bliva ödesdigra för hela kristenheten”. Ungefär samtidigt uppmanade en del kardinaler honom (däribland hans blivande efterträdare Leo XIII) att uppskjuta proklamerandet av ofelbarhetsdogmen.

För första gången under mötet vacklade den gamle Pius. Men genast var jesuiterna framme och intalade honom mod. Sedan kunde han säga till Dupanloup: “Lita på att den helige Ande i ett allmänt kyrkomöte upplyser andarna och leder viljorna, så att det sker, som skall ske.”

På påvens födelsedag den 13 maj öppnades den egentliga debatten om hans ofelbarhet. Den pågick i två månader! Förste talaren, en jesuit, kunde genast påvisa bevis för trossatsen: Aposteln Petrus blev korsfäst med huvudet nedåt. Alltså bar huvudet hela kroppen. “Således bär nu påven, som är huvudet, hela kyrkan. Men det är den, som bär, som är ofelbar, icke den som bäres.” “Bevisföringen” väckte stor beundran och hänförelse bland Spaniens och Italiens delegater.

*

Av ofelbarhetens främste motståndare må – utom de redan nämnda – framhållas ärkebiskopen Darboy av Paris, samt de stora tyska kyrkohistorikerna Döllinger och Hefele. Påven hade naturligtvis sina sakförare i spanska och italienska jesuiter. Men egendomligt nog var det en engelsman som gav honom den allra största hjälpen: ärkebiskop Manning av Westminster.

Oväntat uppträdde en italiensk ärkebiskop mot påven och påvisade bl.a. dogmens ohållbarhet rent historiskt. Jesuiterna ropade “Skurk!” “Rövare!” En vredgad Pius kallade till sig den uppstudsige och bröt ut: “Du är min fiende! Du är mina motståndares ledare. Du har framfört en kättersk lära.” Ärkebiskopen var djärv nog att försvara sig och åberopade katolikernas grundfäste: traditionen. Lik en kyrklig Ludvig XIV fällde då påven de bevingade orden: “Traditionen det är Jag!”

Mötesförhandlingarna urartade till rena farsen. Påven blev bitter över det starka motståndet. Han hade hoppats kunna proklamera sin egen ofelbarhet på Petrus' och Paulus' dag den 29 juni. Det lyckades ej. I harmen [vreden] häröver utestängde han en stor del av oppositionen från den offentliga debatten. En olidlig, förlamande värmebölja låg över den eviga staden. Sydeuropas delegater klarade sig emellertid, men värre var det för Mellaneuropas. – “Låt dem dö!” utropade Pius.

Slutligen resignerade oppositionen och gav upp striden. Många lämnade också Rom.

Dagen därefter kom ett telegram från Paris. Det löd: “Håll ut ännu några dagar! Försynen sänder Eder en oväntad hjälp!” Den storpolitiskt initierade avsändaren syftade på det hotande fransk-tyska kriget. Telegrammet kom en dag för sent.

En dag tidigare – och påven hade den dag, som inne är, ej varit “ofelbar”!

*

Den 13 juli hölls en förberedande omröstning. Resultatet blev: 451 för och 150 mot ofelbarheten. Så många fanns alltså kvar av motståndsmännen. Uppenbarligen hotade en schism, om trossatsen skulle genomtrumfas. Inför den faran gjorde ärkebiskop Darboy och fem andra kyrkofurstar ett förtvivlat försök. De trädde inför Pius IX. Darboy förde ordet, och biskop Ketteler kastade sig bedjande till påvens fötter. För andra gången vacklade Pius, och för andra gången trädde de räddande jesuiterna fram och lyckades få honom ståndaktig igen!

Dupanloup, som ej varit med bland de sex biskoparna, sökte i sista stund i ett brev beveka påven. Denne hade dock nu återvunnit sin jämvikt och säkerhet och kunde utropa: “Biskopen av Orleans är galen! Han vill att jag skall stoppa munnen på den helige Ande och kyrkomötet. – *Jag*, påven, som icke är annat än den helige Andes organ! Biskopen av Orleans är galen, han är galen!”

På aftonen samma dag lämnade 55 oppositionsmän kyrkomötet och reste hem!

Den 18 juli bröt in. Av den katolska kyrkans 920 biskopar var denna dag 535 samlade i Peterskyrkan, de flesta från Italien och Spanien denna världshistoriska stund, då påven skulle förklaras ofelbar. Pius satt på tronen under de förgyllda bibelorden. Hans tro behövde ej längre svikta! Den heliga akten upplästes. Just som biskoparna en efter en skulle vandra fram och muntligt avge sin röst, utbröt ett våldsamt åskväder. I skenet av blixtarna försiggick detta makabra skådespel, men jesuiterna förstod att även tyda detta åskväder positivt. Påven liknade, framhöll de, Mose, som från Sinai under blixt och tordön kungjorde Guds vilja.

Dagen därpå utbröt det fransk-tyska kriget.

Av de 535 biskoparna röstade två mot påven, men de pressades och underkastade sig inom ett dygn. Även de många frånvarande nödgades till slut ge vika. Av de tyska biskoparna var Hefele den siste; han kapitulerade i april 1871. Strossmayer höll ut ännu i 10 år. Det var dock en, som livet igenom fortsatte motståndet: Döllinger – Han bannlystes.

*

Motståndsmännen gav upp efter stor tvekan och inre slitningar, ty de nödgades förklara den påve fullkomlig som upphöjt den spanske inkvisitorn till helgon; de måste så betrakta Pius och alla påvar *i* framtiden. Ja, än mer, de tvingades erkänna att *alla de 257 förutvarande påvarna varit ofelbara:* Häxprocessernas, de tusenden och åter tusenden kättarbålens samt inkvisitionens tillskyndare och försvarare – de hade aldrig någonsin handlat felaktigt.

Detta är groteskt. Och den som inte underkastade sig vad “Gud uppenbarat”, vad Pius IX i “salige Petri och Pauli namn och i sitt eget namn förkunnat och lärt” – den bannlystes av den fullkomlige påven!

Men hur skulle jesuiterna klara av den påve, som själv en gång bannlysts såsom kättare? Eller påven Clemens XIV, som riktat bannstrålen mot dem själva? Var de två också ofelbara?

Ja, en jesuit finner alltid någon förklaring! Vatikankonciliet uppdrog ej någon bestämd gräns för den “ofelbara” makten – blott det, att denna skulle utövas inom ämbetet. Därmed gavs dogmen en obegränsad elasticitet i tillämpningen.

*

Efter huvudfrågans avgörande förde kyrkomötet på grund av kriget en tynande tillvaro i ännu ett par månader. Därefter beslöt man att uppskjuta det till ett

lägligare tillfälle. Detta har ännu ej kommit och kommer säkerligen aldrig. Den “fullkomlige” behöver ej mer något kyrkomöte.

Den närmaste tiden efter skådespelet i Peterskyrkan blev ödesdiger för påvedömet. Fienden trängde in i Rom. Kyrkostaten, den världsliga makten, förlorades, och “den ofelbare” blev “fånge” i Vatikanen.

Ett nytt katolskt parti uppkom som en följd av dogmen – men det är en annan historia.

Den store “fången” levde ytterligare 8 år i sitt palats, och därifrån regerade han den katolska världen. Han slog därmed alla rekord när det gällde regeringstidens längd, i det han gjorde om intet alla katolikers föreställning: att en påve icke kan uppnå eller överskrida aposteln Petri regeringstid, som framhölls ha varit 25 år. “Det är väl den enda vidskepelse, som Pius IX medverkat till att skaffa ur världen.”

*

I denna artikels början nämnde vi något om de lögner som brukar kännetecknа katolicismen. Ja, hela lärosystemet är genomträngt av och invävt i ett nät av bedrägerier och falskspel. **Men en av de mest flagranta lögnerna i världshistoriens största villfarelse är dogmen om den “ofelbare” påven.**

SLUT PÅ DETTA AVSNITT UR BOKEN *KATOLSKA PROFILER*

Mer information om Mariadogmerna kan du läsa om i kommande avsnitt.

Bokens källföreteckning hittar du via denna länk.

Läs vidare:

- Katolska kyrkans religionssystem, dess villoläror och deras ivrare - I
- Katolska kyrkans religionssystem, dess villoläror och deras ivrare - II
- Katolska kyrkans religionssystem, dess villoläror och deras ivrare - IV
- Den lömska bikten